

LÜTFİ ERİŞÇİ'NİN “TÜRKİYE’DE İŞÇİ SINIFININ TARİHİ”

Türkiye İşçi Sınıfı Tarihinden Sayfalar-Belgeler
16 Şubat 2021

Yıldırım Koç

Türkiye işçi sınıfının, ülkemizin siyasal ve toplumsal gelişiminde bağımsız bir güç olarak ağırlığını koyma potansiyelinin her geçen gün arttığı koşullarda, bu konuda daha önce yayımlanmış önemli bir çalışmayı tanıtmak gereklidir.

Türkiye işçi sınıfı tarihine ilişkin ilk ciddi çalışmayı yapan kişi, Lütfi (Lütfü) Erişçi'dir. Erol Şadi Erdinç'in derlediği **Lütfi Erişçi, Sosyal Tarih Araştırmaları** kitabının (TÜSTAV Yay., İstanbul, 2003) "Sunu"sunda belirtildiğine göre, Lütfi Erişçi 1915 yılında İstanbul'da doğmuş, Haydarpaşa ve Kabataş Liselerinden sonra İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne devam etmiş. 6 Ağustos 1971'de de "üzücü ve düşündürücü bir olay sonunda" vefat etmiş. Bu kitapta Lütfi Erişçi'nin "Türkiye'de Gençlik Meselesi," "Kabinelerin Tarihçesi," "Bizde Siyasi Cemiyet ve Tarihçesi," "31 Mart İsyanı," "Türkiye'de İşçi Sınıfının Tarihi (Özet Olarak)" çalışmaları yer alıyor. Kitapta belirtildiğine göre, İstanbul İkinci Ağır Ceza Mahkemesi'nin 948/114 sayılı kararında, "komünistlik lehinde faaliyet sarf ettiklerinden dolayı bölge dışına çıkarılmış olan şahıslar" arasında Lütfi Erişçi'nin de adı bulunmaktadır.

1970'li yılların ortalarına doğru Lütfi Erişçi'nin arşivinin peşine düşmüştüm. Bu arşivin, Beyazıt Meydanı'ndaki (yanlış anımsamıyorsam Elif Kitapevi) tarafından satın alındığını duymuştum. Bu kitapevine gittim. Kitapevinin sahibi, Amerikalıların bu belgeleri satın aldığını söyledi. Ne kadar doğru, bilmiyorum. Keşke Lütfi Erişçi'nin arşivi Türkiye'de araştırmacıların erişebileceği bir kaynaktan korunabilseydi.

Lütfi Erişçi'nin **Türkiye'de İşçi Sınıfının Tarihi (Özet Olarak)** kitabının 1951 yılındaki ilk baskısına <http://www.yildirimkoc.com.tr/urfile/1613400126b.pdf> adresinden erişilebilir. Önümüzdeki günlerde, halka açık kütüphanelerde bulunmayan ve Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi konusunda araştırma yapmak isteyenlerin yararlanabileceği bazı önemli (genellikle eski) kaynakları, ilgili herkesin hemen erişebileceği bir biçimde www.yildirimkoc.com.tr sitesinde yayınlayacağız.

Lütfi Erişçi'nin ilk kez 1951 yılında yayımlanan bu öncü çalışmasında, kaçınılmaz olarak bazı hatalar ve eksiklikler vardır. Örneğin, "Bu arada İstanbul'da bir de Ameleperver Cemiyeti kurulmuştu (1871)" ifadesi (s.4), yıllarca birçok kitap ve makalede ilk işçi örgütlenmesi olarak Ameleperver Cemiyeti'nin belirtilmesine yol açmıştır. Halbuki, bu örgütün gerçek adı "Amelperver Cemiyeti"dir ve işçi haklarıyla ilgisi yoktur. Ancak bazı hatalarına ve o dönemde bu alanda önemli başka çalışmalar yapılmamış olmasından kaynaklanan eksikliklerine rağmen, Lütfi Erişçi'nin bu kitabı, Türkiye işçi sınıfı tarihiyle ilgilenenlerin mutlaka gözden geçirmesi gereken temel bir belgedir. Lütfi Erişçi'yi saygıyla anıyorum.